

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографічного мистецтва**

**РОЗКРИТТЯ ТЕМИ ШВИДКОПЛИННОСТІ ЧАСУ ЗАСОБАМИ
ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Кваліфікаційна робота (проект)

Пояснювальна записка

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка 16-231-М гр.
Спеціальності 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Хореографія
Постриган Мар'яна Сергіївна

Керівник: доцентка Рехліцька А. Є.
Рецензент

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ.....	5
1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.....	5
1.2. Ідейно-тематична основа твору.....	11
РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ.....	12
2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору.....	13
2.2. Графічні таблиці твору та опис хореографічного тексту.....	15
2.3. Сценографія.....	26
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29
ДОДАТКИ.....	31
Додаток А. Сценографія. 1 частина.....	31
Додаток Б. Сценографія. 2 частина.....	33
Додаток В. Сценографія. 3 частина.....	34
Додаток Г. Одяг образів часу.....	36
Додаток Д. Сукня дівчинки.....	
Додаток Е. Сукня дівчини.....	
Кодекс академічної доброчесності	

ВСТУП

З проблемою часу людина стикається кожного дня. Час існує об'єктивно, безперервно, одна хвилина змінює іншу, один день – інший, минають місяці, роки, сторіччя. Час є регулятором усієї діяльності. Жодна діяльність не відбувається без сприйняття часу.

Незважаючи на те, що хід часу в усьому світі підпорядковується одним і тим же законам, для кожної окремої людини один і той же проміжок часу, що об'єктивно минув, може представлятися коротшим або довшим, ніж він був насправді. Для різних людей той самий відрізок часу може мати зовсім різні значення. Для однієї людини тиждень «тягнеться» як місяць, а для іншого ж тиждень «пролітає» немов кілька днів.

Тому важливо знати, що таке "час", як він сприймається людиною, від чого залежить її сприйняття.

Час - це фундаментальна властивість буття, виражена у формі руху, зміни і розвитку суцього з минулого, через сучасне в майбутньому.

Сприйняття часу – це образне відображення таких характеристик явищ навколишньої дійсності, як циклічність, тривалість, швидкість перебігу та послідовність. У побудові часових аспектів картини світу беруть участь різноманітні аналізатори.

Вивченням питань щодо швидкоплинності часу займалися такі вчені, як К. Левін, С.Л. Рубінштейн, К.А. Абульханова-Славська, Д.Г. Елькін, Б.І. Цуканов.

У художній творчості, різних видах мистецтва вибудовуються свої стосунки з часом. Образ часу в мистецтві відрізняється від образу часу та його переживання у повсякденності, тим більше в структурах соціотехнічного «використання буття». Втрата сакрального, священного, вільного, творчого часу, а також знищення та споживання часу в просторі

масового суспільства багаторазово характеризуються, у роботах М. Еліаде, Ж. Бодрійяра (представники філософії постмодернізму) та їх послідовників. Мистецтво має здатність «м'якої трансформації» часу. Воно може «зупиняти», «зберігати», «створювати», «прискорювати», «сповільнювати» час, "зупинити мить" або "пролетіти через епоху", переходити з об'єктивного в суб'єктивне, подорожувати разом з «машиною часу», змінювати і трансформувати якості самого часу (його плинність і нерозривність), поєднувати історичний час та неісторичну сучасність, малювати вічність та стан позачасовості.

Хореографія є мистецтвом часу і простору. Поняття часу закладено в самому філософському існуванні цього мистецтва.

Все це зумовлює актуальність даної кваліфікаційної роботи.

Мета роботи – полягає в розкритті сутності теми швидкоплинності часу та впровадження зазначеної теми в хореографічному мистецтві

Об'єкт дослідження: Час і простір, як критерії існування мистецтва.

Предмет дослідження: драматургічно-лексичні хореографічні засоби під час розкриття і впровадження теми швидкоплинності часу.

Завдання:

1. Розробити історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.
2. Проаналізувати ідейно-тематичну основу твору.
3. Створити композиційно-архітектонічну побудову твору.
4. Розробити літературно-графічний запис хореографічної композиції.

Апробація: Результати дослідження було оприлюднено на засіданні кафедри хореографічного мистецтва Херсонського державного університету №3 від 03.10.2022 та на XII Українській (з міжнародною участю) науково-практичній конференції «Актуальні проблеми мистецької освіти в системі вищої школи» (11.11.2022 Херсон - Івано-Франківськ).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції

Інтерес до проблеми часу та простору в науковій та художній сфері завжди був досить великий. Особливо це можна відзначити щодо досліджень, присвячених вивченню особливостей часу і простору. Дослідники, які звертаються до цієї проблеми, здебільшого розглядають її в контексті сприйняття твору мистецтва реципієнтом. Інакше кажучи, вирішують її, здебільшого, чисто у психологічному ключі. Безумовно, глядачеві/слухачу потрібно певний час для того, щоб він міг осмислити зображене на полотні або виконаний музикантами/акторами твір. Це все так. Однак цей аспект аж ніяк не прояснює специфіки організації власне художнього часу, який є одним з принципово важливих елементів естетичної реальності, втіленої в художній твір. Разом з тим, у наші дні у світлі додавання нового інформаційного поля стає актуальною суб'єктивізація уявлень про часовий континуум взагалі і художній зокрема, у зв'язку з чим, особливу важливість набуває необхідності подальшого прояснення цього питання.

В результаті виникає нагальна необхідність в осмисленні проблеми взаємовпливу таких найважливіших елементів естетичної реальності, як простір та час.

Час - це безперервна послідовність існування подій, яка відбувається в незворотній послідовності з минулого через сучасне в майбутнє. Це складова величина різних вимірів, що використовується для послідовності подій, порівняння тривалості подій або інтервалів між

ними, а також для кількісної оцінки темпів зміни величин у матеріальній реальності чи свідомому досвіді.

Люди мають вбудоване обладнання для сприйняття деяких аспектів часу, таких як ритми ночі і дня, а також зміна пір року. Люди не зупиняються на тому, щоб просто відчувати плин часу. Людство бореться з часом прямо в очі — або принаймні намагається. Люди розбивають час на одиниці, навіть ті, які виходять за межі сприйнятого, наприклад, мілісекунди, або які виходять за межі життя, наприклад, тисячоліття. Люди всюди створюють і покладаються на концепції часу — ідеї про природу часу, які дозволяють будувати плани, слідувати рецептам, ділитися спогадами та обговорювати можливе майбутнє. Іноді ми уявляємо себе всередині послідовності подій, де минуле, сьогодення і майбутнє концептуалізуються як місця, де ми колись були, зараз є і будемо.

Здається, що час летить швидше, коли ми стаємо старшими. Причина в тому, що вимірюваний «час на годиннику» не те саме, що час, який сприймається людським розумом. «Час розуму» — це послідовність образів, тобто відображень природи, які живляться подразниками від органів чуття. Швидкість, з якою сприймаються зміни в ментальних образах, зменшується з віком через декілька фізичних особливостей, які змінюються з віком: частота саккад (швидкі стрибки очей з однієї точки фіксації до іншої), розмір тіла, тощо.

Але з чого складається наш час? Останні дослідження в когнітивній науці відкривають дивовижну відповідь. Ми будемо наше розуміння тривалості, плину часу та послідовності подій на основі знайомих просторових уявлень, таких як розмір, рух і розташування. Останні результати показують, що ця основна метафора «час схожий на простір» здається універсальною в усьому світі, але вона також приймає різні форми від однієї культури до іншої.

Час та простір – гранично абстрактні характеристики буття. У будь-якій культурі розуміння та усвідомлення простору-часу — це основні, онтологічні координати, на яких вигідно будується та чи інша картина світу, і які задають її якість та специфіку. У кожній із численних сучасних наук також є своє розуміння та визначення того, «що є час?», «що є простір?». У тлумачному словнику В. І. Даля про час і простір говориться таке: час — це тривалість буття, простір у бутті, послідовність існування, продовження подій, послідовний перебіг. Граматичний час — зміна дієслова для позначення минулого, сьогодення, майбутнього. А тимчасовий – синонім непостійного. Простір — це стан або властивість всього, що простягається, поширюється, займає місце за трьома вимірами: далечінь, широта, глибина. Час і простір — абстрактні поняття про послідовність стану і місця. Час відноситься до простору як подія до предмета. Для сучасної філософської думки час і простір — проблема онтологічна, метафізична, антропологічна. Простір і час є абстрактними характеристиками буття, можуть трактуватися як конкретні структури, що виражають поліфонічний рух різних процесів. Також час і простір можуть бути представлені як зовнішній масштаб, що фіксує порядок співіснування та зміни об'єктів, і як «внутрішній» захід окремих природних і суспільних систем. Будучи фундаментальними визначниками буття, вони є найважливішими формами узгодження спілкувань та взаємодії людей, детермінантами розвитку особистості, формами відтворення, відновлення життя та діяльності людей. Категорії часу та простору створюють основи для нормативної регуляції всіх людських взаємодій, задають ритм та швидкість практичної, пізнавальної, мисленнєвої, інформаційної діяльності людей [11, с. 3].

Для розуміння специфіки просторово-часової проблематики в мистецтвознавстві особливо значущі досліді структурного аналізу часу та простору Ю. Лотмана, В. Топорова, Р. Барта, ідеї постструктуралізму

(як заперечення упорядкування організації та структурування просторово-часових континуумів, орієнтація на темпоральності та топології), а також феноменологічні дослідження М. Мерло-Понті, Г. Башляра, в яких час і простір пов'язані з якістю свідомості, тілесним досвідом людини. Орієнтована на «відкриття» справжнього розуміння часу та простору, їх укоріненість, глибинність, незавершеність у процесі становлення - філософська герменевтика Г. Гадамера, М. Хайдеггера, П. Рікера. М. Хайдеггер також говорив, що провідна проблема всієї онтології полягає у правильному розумінні феномену часу, який визначає особливості світосприйняття та аксіологію культури. Особливе значення для дослідження мистецького часу та художнього простору має теорія хронотопу М. М. Бахтіна, який здійснив переведення ідеї хронотопу, запропонованої А. А. Ухтомським у галузі гуманітарної науки, поезики та естетики. Хронотоп - взаємозв'язок часових і просторових відносин. Різні жанрові форми за Бахтіним є формою відображення реального хронотопу, що історично склалася. Як формально-змістовна категорія, хронотоп визначає образ людини у мистецтві [11, с. 4].

У художній творчості, різних видах мистецтва вибудовуються свої стосунки з часом. Образ часу у мистецтві відрізняється від образу часу та його переживання у повсякденності, тим більше у структурах соціотехнічного «використання буття». Мистецтво може «зупиняти», «зберігати», «створювати», «прискорювати», «сповільнювати», "передбачати" час, "зупинити мить" або "пролетіти через епоху", переходити з об'єктивного в суб'єктивне, подорожувати разом з "машиною часу", "множити" часи і простори, змінювати і трансформувати якість самого часу (його плинність і нерозривність), ущільнювати час, стикати один з одним одночасно кілька історичних епох, поєднувати історичний час та неісторичну сучасність, малювати вічність та стан позачасовості.

Тема часу часто використовується у мистецтві. Однією з найвідоміших картин художника Сальвадора Далі є «Постійність пам'яті» (ісп. *La persistencia de la memoria*, 1931). Знаходиться в Музеї сучасного мистецтва в Нью-Йорку з 1934 [8].

Відома також такими назвами як "М'який годинник", "Твердість пам'яті" або "Стійкість пам'яті", "Плин часу" або "Час".

Розм'якшеність годинників, що висять і стікають, — образ, що виражає відхід від лінійного розуміння часу. За своїм методом, художник пояснював походження сюжету міркуванням про природу сиру камамбер. Написанню картини, мабуть, могли сприяти асоціації, що виникали у Далі побачивши плавлений сир (на це вказує його висловлювання [18]).

Кожна епоха, кожен мислитель намагається собі вирішити сутнісний прояв часових показників того чи іншого виду мистецтва. Темпоральні аспекти музичних творінь не викликають великих суперечок та розбіжностей. Важче простежити часове становлення образотворчих видів мистецтва. А ось найважливішим фактором, що впливає на сприйняття часу танцювальної композиції, є фізичний час, але велике значення відіграє і біологічний годинник. Суб'єктивне сприйняття часу залежить від настроїв глядача. На суб'єктивне сприйняття часу суттєво впливає якість танцювальної композиції. Той самий відрізок сценічного часу, заповнений лише одним виконавцем, сприймається як більш тривалий у порівнянні з тим, коли на сцені кілька виконавців. З погляду глядача у заповненому інтервалі сценічного часу відбувається більше подій, і сприйняття цього інтервалу вимагає від нього більше зусиль. Бездіяльна композиція з одноразовими рухами, що багаторазово повторюються, сприймається як розтягнута, більш тривала, ніж дієва з різноманітними рухами.

Коли ми дивимося танець, а не секундний рух, то йдеться не про чисте сприйняття, а скоріше про судження. Ми судимо про тривалість

часу, пов'язуючи його з рядом подій сценічної дії. Точність суджень про часові інтервали в танцювальній композиції залежить як від дій танцюристів на сцені, так і від емоційного стану глядача, який сприймає цю дію.

Сприйняття сценічного часу залежить від віку глядача, його душевного та фізичного стану, його підготовки до сприйняття хореографічного часу. Відлік часу походить від певної точки, до якої є події минулого, після – події сьогодення. Виходячи з цього, можна судити про часову перспективу. У глядача ця перспектива пов'язана зі сценічним часом, який вимірюється рядом подій.

Танець - це прояв єдиного просторово-часового континууму. Спочатку танець був пов'язаний з першими враженнями людини від навколишнього світу та буття, потребою людини розкрити свою причетність до навколишнього світу. Танець має ознаки синкретизму. Він і сьогодні пов'язаний з обрядово-культурою діяльністю, з особливими практиками роботи з людською свідомістю [7, с. 86].

Всупереч усім технологічним та інформаційним трансформаціям, яким схильна людська істота протягом століть і тисячоліть, «простір і час суть ті невблаганні умови, в які людина поставлена і з яких не може вийти: жодне її сприйняття і жодна дія, ні створення духовне чи матеріальне, не мислимі поза фізичними умовами простору та часу. Хто хоче творити, має стати їх паном; для цього він повинен виховати у собі відповідні здібності — виховати фізичні знаряддя сприйняття та передачі, покликані діяти в межах простору та часу. Розглядаючи особливості архітектоніки мистецького часу в просторі танцю можна дійти висновку про те, що давня якість синкретизму просторово-часового континууму складає спосіб буття танцю як справжнього антропологічного феномену. Перспективу досліджень у цьому напрямі представляє аналіз буття сакрального часу та простору у національних танцювальних культурах та у жанрах хореографічного мистецтва.

1.2 Ідейно-тематична основа

Виходячи з актуальності обраної теми ми визначили ідейно-тематичну основу хореографічної композиції.

Тема: сприйняття людиною швидкоплинності часу.

Ідея: потрібно цінувати життя, адже час дуже швидко минає.

Наскрізна дія: відчуття швидкоплинності часу залежить від віку людини.

Надзавдання: переосмислення життєвих і моральних цінностей

Конфлікт: боротьба життя і часу.

Видова спрямованість: контемпорарі.

Танцювальна форма: хореографічна композиція.

Танцювальні жанри: драматичний.

Лібрето

Час – це мить. Людям завжди здається, що час – це нескінченний ресурс, що немає межі й кінця. На жаль, це не так. Час – це проміжок, що рухається із великою швидкістю. Відвернувшись лише раз, не помітиш, як мине день, місяць, рік. А потім і зовсім настає його нестача, і ти розумієш, що те, що ти думав нескінченно – лише мить.

В дитинстві нам здається, що час тягнеться повільно. Дні, тижні, місяці, роки тягнуться дуже довго. З віком наше сприйняття часу змінюється. Чим старшими ми стаємо, тим швидше йде час. Він пролітає повз нас непомітно і всі ті дні, тижні, місяці, роки вже пробігають за лічені секунди. Тому потрібно жити "тут і зараз", адже час непередбачуваний. Доки у нас є ця мить, ми повинні використовувати її на всі 100 відсотків, не рахуючи

помилково, що цікавий фільм під назвою «Життя» триватиме вічно. Інакше за вічною зайнятістю можна пропустити своє життя.

Характеристика образів:

1 частина: час – різкий, чіткий.

2 частина: час – спокійний, помірний, рухається повільно. Образ маленької дівчинки – активна, швидка, грайлива.

3 частина: час – дуже швидкий, неспокійний. Образ дорослої жінки – спокійний, врівноважений, повільний.

Аналіз музичного супроводу:

1 частина

Музика створена у жанрі сучасної інструментальної музики.

Лад — мінор.

Форма —варіаційна.

Розмір — 4/4.

Темп — помірний.

Загальна кількість тактів — 32.

Хронометраж — 2 хв. 00 с.

2 частина і 3 частина

Музична композиція «November» за авторством Max Richter. Музика створена у жанрі сучасної інструментальної музики.

Лад — мінор.

Форма —варіаційна.

Розмір — 4/4.

Темп — помірний.

Загальна кількість тактів — 132.

Хронометраж — 5 хв. 12 с.

РОЗДІЛ 2

ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

2.1 Композиційно-архітектонічна побудова твору

Архітектоніка хореографічної композиції « А час іде..».

1 Частина

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	4 такти	Танцівники виконують різні рухи, імітуючи деталі механізму годинника.
Зав'язка	8 тактів	З'являються танцівники в образі секунд.
Розвиток дії	8 тактів	«Секунди» і «механізми» об'єднуються у коло. Заводиться «годинник». Час пішов.
Кульмінація	8 тактів	Годинник показує, що час йде своїм темпом, чітко і точно.
Розв'язка	4 такти	Годинник на мить завмирає.

2 Частина

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	8 тактів	На сцені з'являється головна особа –

		дівчинка.
Зав'язка	8 тактів	Вона біжить гратися і насолоджуватися безтурботним життям.
Розвиток дії	32 такти	Життя іде, дівчинка пішла до школи, знайшла друзів, але дівчинка не помічає плину часу. Час тягнеться так довго. Все життя попереду.
Кульмінація	24 такти	Дівчинка помічає, що час йде ніби швидше ніж раніше.
Розв'язка	4 такти	Дівчинка розгублена. Її дитинство промайнуло як одна мить.

3 Частина

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	8 тактів	На сцені з'являється солістка - дівчина.
Зав'язка	8 тактів	Дівчина розуміє, що вона вже не маленька дівчинка, вона стала дорослою людиною.
Розвиток дії	16 тактів	Життя іде. Жінка зустрічає своє кохання, знаходить роботу, у неї купа справ. За усіма справами вона зовсім не помічає, що час невпинно біжить, пролітає мимо неї.
Кульмінація	24 такти	Вона намагається зупинити, уповільнити час, але в неї нічого не вдається.
Розв'язка	8 тактів	Час зупиняється. Історія завершується. Її життя пробігає перед очима. Вона

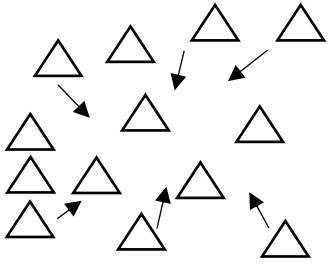
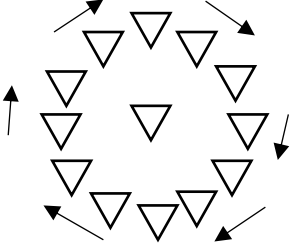
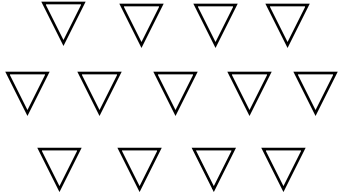
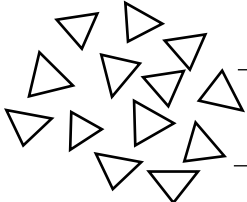
		бачить себе, ще маленькою дівчинкою.

2.2. Графічна таблиця твору та опис хореографічного тексту

- - Час
- - Напрямок руху
- - Солістка дитини
- - Солістка доросла особа

1 Частина

Архтек тоніка	Малюнок танцю	Кількість тактів	Хореографічний текст
Експозиція		4 такти	Танцівники виконують різні рухи, імітуючи деталі механізму годинника.
Зав'язка		4 такти	З'являються «секунди». Виконується комбінація № 1.

Зав'язка		4 тактів	Танцівники «механізми» збираються до купи, переміщуючись у коло.
Розвиток дії		8 тактів	«Годинник» заводиться, танцівники рухаються по колу. Виконується комбінація № 2.
Кульмінація		8 тактів	Виконується комбінація № 3.
Розв'язка		4 такти	Імпровізованими рухами виконується переміщення в малюнок.

Комбінація № 1.

1-й такт: виконуються 4 кроки вперед по діагоналі, руки опущені, голова дивиться прямо, *chaîne* 2 рази.

2-й такт: 5 кроків у тому ж напрямку, виконується стрибок *jete*, 2 кроки вперед.

3-й такт: *grand battement* вперед на 90° , руки випрямлені в ліктях, ліва рука - 3 позиція, права рука – 2 позиція. Поворот *fouette* на 180° і *grand battement* назад на 90° , ліва рука - 2 позиція, права рука – 3 позиція. *Balancoire*, руки змінюють положення, ліва рука - 3 позиція, права рука – 2 позиція. Поворот *fouette* на 180° і *grand battement* назад на 90° , ліва рука - 2 позиція, права рука – 3 позиція.

4-й такт: *riqué* назад, виконується 4 рази. *grand battement* вперед на 90° , руки випрямлені в ліктях, ліва рука - 3 позиція, права рука – 2 позиція. Поворот *fouette* на 180° і *grand battement* назад на 90° , ліва рука - 2 позиція, права рука – 3 позиція.

Комбінація № 2.

1-й такт: пересування по колу дрібними кроками, в цей час відбувається підняття корпусу зі згинанням рук в ліктях і опускання корпусу з розгинанням рук у ліктях, опускаючи їх до низу (2 рази).

2-й такт: пересування по колу дрібними кроками, в цей час відбувається підняття корпусу зі згинанням рук в ліктях і опускання корпусу з розгинанням рук у ліктях, опускаючи їх до низу (1 раз). *Grand battement* вперед на 90° , руки випрямлені в ліктях, ліва рука - 3 позиція, права рука – 2 позиція.

3-й такт: поворот в техніці «спіраль», рух по колу через 2 позицію ніг, права рука описує коло.

4-й такт: обертання в техніці «спіраль» в напрямку *en dedans*, 2 кроки по колу, стрибок *jete*.

5-й такт: *jete*, ліва нога робить *rond de jamb parterre* на 45° , права рука – 3 позиція, ліва рука – 2 позиція. Ліва нога виконує *grand battement* вперед на 90° , рука витягується вперед, корпус залишається позаду і хвилеподібно підіймається. Крок, поворот на 180° , *sissonne*.

6-й такт: переكات по підлозі, *chaîne* 2 рази, права рука в 3 позиції.

7-й такт: змінюючи напрямок виконати *jete*, ліва нога робить *rond de jamb parterre* на 45° , права рука – 3 позиція, ліва рука – 2 позиція. Ліва нога виконує *grand battement* вперед на 90° , рука витягується вперед, корпус залишається позаду і хвилеподібно підіймається. Крок, поворот на 180° , *sissonne*, переكات по підлозі.

8-й такт: дрібні переступання на місці з підняттям корпусу і згинанням рук в ліктях і опусканням корпусу з розгинанням рук у ліктях, опускаючи їх до низу (2 рази).

Комбінація № 3.

1-й такт: крок правою ногою в сторону, ноги зберігають другу паралельну позицію, корпусом виконується хвилеподібний рух. Права рука, зігнута в лікті підводиться до плеча, ліва рука витягується вперед, потім виконуючи *demi plie*, положення рук змінюється навпаки. Піднімаючись з *demi plie* руки знову змінюють своє положення, права рука, зігнута в лікті підводиться до плеча, ліва рука витягується вперед. В *epaulement* виконується *contraction*, права нога згинаючись в коліні підіймається, ліва рука через 3 позицію переходить 1 позицію.

2-й такт: права нога відкривається вперед, корпус виконує хвилеподібний рух, за ногою тіло переходить в Т-позицію. Згинання правої руки разом з лівою ногою, потім згинання лівої руки. Поворот *fouette* за лівою ногою в 6 точку, ліва рука відкривається через 3 позицію.

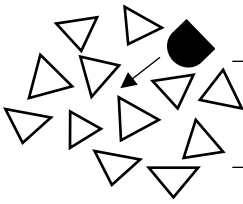
3-й такт: в тому ж напрямку виконується два кроки, поворот en dehors, після повороту нога відкривається в сторону, відбувається «падіння» за ногою і пережат по підлозі.

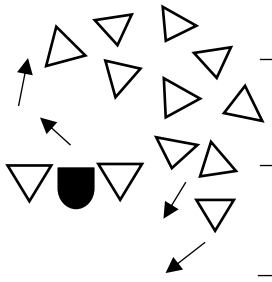
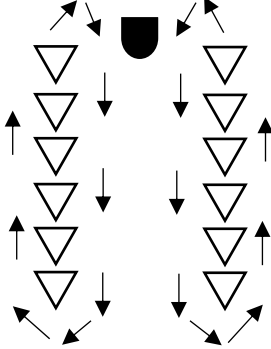
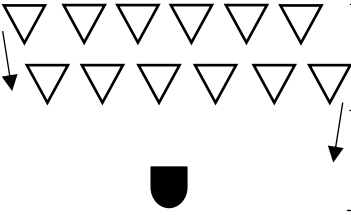
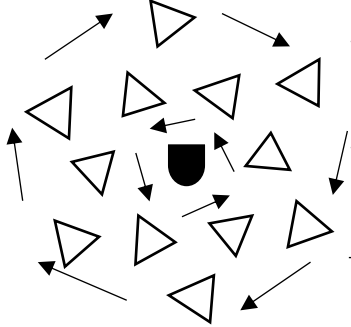
4-й такт: лівою ногою крок вперед в demi plie, права рука через 3 позицію переходить в 1 позицію, ліва рука відкривається вперед. Відбувається зміна рук, права відкривається, ліва згинається, голова відводиться до правого плеча, разом з заворотом лівої ноги. Потім голова, руки, нога повертаються у попереднє положення. Виростаємо з demi plie, ліва рука підіймається вгору, права опущена донизу, руки змінюють своє положення навпаки. Голова супроводжує ліву руку. Крок вперед в demi plie, корпус нахилиється вперед, паралельно підлозі, ліва рука піднята вперед, паралельно підлозі, права – назад. Виконується ще один крок, руки змінюють своє положення навпаки: ліва – назад, права – вперед.

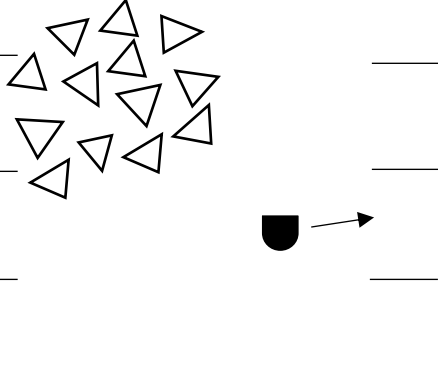
5-й такт: почергове підняття корпусу з лівою рукою вверх (4 рази).

6-8 такти: contraction, зміна малюнку за допомогою імпровізації.

2 Частина

Архтек тоніка	Малюнок танцю	Кількість тактів	Хореографічний текст
Експозиція		8 тактів	На сцені з'являється головна особа – дівчинка.

Зав'язка		8 тактів	Відбувається переміщення танцівників. Виконується комбінація № 1.
Розвиток дії		16 тактів	Виконується комбінація № 2.
Розвиток дії		16 тактів	Виконується комбінація № 3.
Кульмінація		16 тактів	Виконується комбінація № 4.

Розв'язка		4 такти	Виконується переміщення в інший малюнок.

Комбінація № 1

1-й такт: Випад на праву ногу, рука робить круговий рух. Вихід на підлогу, ліва нога зігнута, права пряма.

2-й такт: Перекат. Ліва нога переступає праву, виконується поворот корпусу.

3-й такт: Підняття з підлоги, корпус з руками робить круговий рух через нахил донизу.

4-й такт: Поворот en dedans, ліва нога попереду.

5-й такт: Через 3 позицію, 1 позицію, права рука відкривається в 2 позицію. Права нога піднімається на passe в невиворітному положенні і відкривається в сторону.

6-й такт: Виконується поворот в техніці "спіраль".

7-й такт: Коліном правої ноги малюється коло, права рука від ліктя теж описує коло, голова слідує за рукою.

8-й такт: Коліном правої ноги малюється коло, права рука від плеча теж описує коло, голова слідує за рукою.

Комбінація № 2

1-й такт: Через 2 позицію ніг, виконується оберт в напрямку en dedans.

2-й такт: Tombe вперед, корпус з витягнутими руками вперед робить хвилеподібний рух, а потім нахиляється вперед.

3-й такт: Ліва рука описує коло назад, корпус прогинається назад.

4-й такт: Ліва рука піднімається вгору, за нею повертається корпус.

5-й такт: Прогин корпусу назад, рука в положенні над головою.

6-й такт: Нахил вперед. Рука опускається.

7-й такт: Коліно правої ноги і опущені донизу руки малюють коло.

8-й такт: Руки піднімаються і на рівні поясу продовжують разом з коліном правої ноги описувати коло. Крок в сторону, contraction.

Комбінація № 3

1-2 такт: Заворот ноги в *demi plie* в невиворітне положення, а потім розворот у виворітне положення, підняття на *rasse* і закриття ноги назад.

3-4 такт: Поворот *en dedans*, за правою ногою. Рух плечима.

5-6 такт: Стрибок. Вихід в підлогу, пережат.

7-8 такт: Вихід в позу: права нога - опорна, ліва позаду, руки плавно піднімаються в 3 позицію.

Комбінація № 4

1-й такт: Оберт на правій нозі, ліва на *rasse*, права рука в 3 позиції, ліва в 2.

2-й такт: Стрибок *jete*, пережат на підлозі.

3-й такт: *Rond de jambe par terre*, підняття ноги на 90°.

4-й такт: Поворот "спіраль"

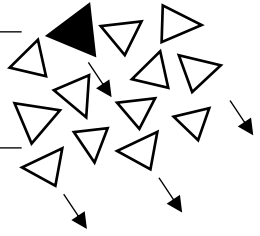
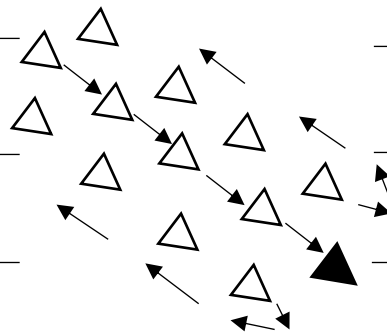
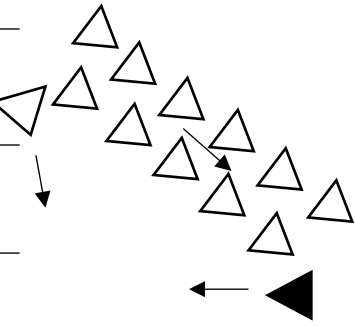
5-й такт: Оберт на правій нозі, ліва на *rasse*, права рука в 3 позиції, ліва в 2.

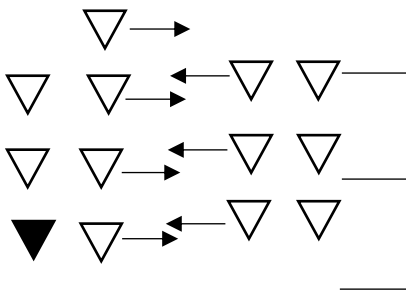
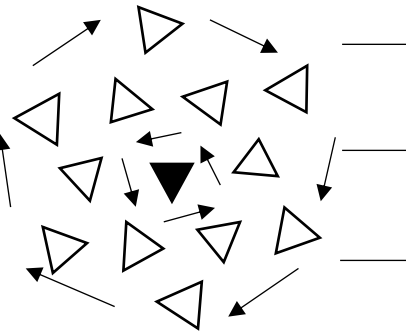
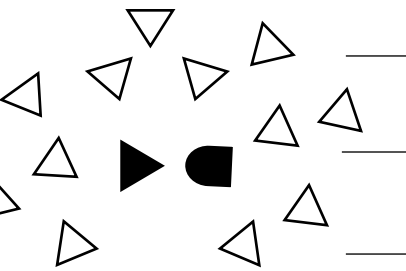
6-й такт: Стрибок *jete*, пережат на підлозі.

7-й такт: Rond de jambe par terre, підняття ноги на 90°.

8-й такт: Поворот "спіраль"

3 Частина

Експозиція		8 тактів	Виконується комбінація № 1
Зав'язка		8 тактів	Виконується переміщення в інший малюнок.
Розвиток дії		8 тактів	Виконується комбінація № 2.

Розвиток дії		8 тактів	Виконується комбінація № 3.
Кульмінація		16 тактів	Виконується комбінація № 4.
Розв'язка		8 тактів	Імпровізуючими рухами виконується переміщення в інший малюнок.

Комбінація № 1

1-й такт: Ліва нога зі скороченою ступнею витягується вперед, руки опускаються.

2-й такт: Крок на ліву ногу, корпус опускається паралельно підлозі, права нога в attitude, права рука в 3 позиції.

3-й такт: Права нога зі скороченою ступнею витягується вперед, руки опускаються.

4-й такт: Крок на праву ногу, корпус опускається паралельно підлозі, ліва нога в attitude, ліва рука в 3 позиції.

5-й такт: 2 невиворітна позиція ніг, demi plie, права рука веде вниз, розслаблений корпус тягнеться за нею.

6-й такт: Коліном правої ноги малюється коло, права рука від ліктя теж описує коло, голова слідує за рукою.

7-й такт: 2 невиворітна позиція ніг, demi plie, права рука веде вниз, розслаблений корпус тягнеться за нею.

8-й такт: Коліном правої ноги малюється коло, права рука від плеча теж описує коло, голова слідує за рукою.

Комбінація № 2

1-й такт: Contraction.

2-й такт: Різке підняття, права рука піднімається вгору.

3-й такт: Перехід в широку 2 позицію ніг в demi plie, ліва рука відкрита в сторону.

4-й такт: За лівою рукою нога повертається в 6 позицію.

5-й такт: Випад в сторону. Права рука описує коло 2 рази.

6-й такт: Зміна рук. Виростаємо з demi plie.

7-й такт: Стрибок, переміщення в сторону.

8-й такт: Port de bras.

Комбінація № 3

1-й такт: крок правою ногою в сторону, ноги зберігають другу паралельну позицію, корпусом виконується хвилеподібний рух.

2-й такт: Права рука, зігнута в лікті підводиться до плеча, ліва рука витягується вперед, потім виконуючи *demi plie*, положення рук змінюється навпаки.

3-й такт: Піднімаючись з *demi plie* руки знову змінюють своє положення, права рука, зігнута в лікті підводиться до плеча, ліва рука витягується вперед.

4-й такт: В *epaulement* виконується *contraction*, права нога згинаючись в коліні підіймається, ліва рука через 3 позицію переходить 1 позицію.

5-й такт: права нога відкривається вперед, корпус виконує хвилеподібний рух, за ногою тіло переходить в Т-позицію.

6-й такт: Згинання правої руки разом з лівою ногою, потім згинання лівої руки. Поворот *fouette* за лівою ногою в 6 точку, ліва рука відкривається через 3 позицію.

7-й такт: в тому ж напрямку виконується два кроки, поворот *en dehors*,

8-й такт: після повороту нога відкривається в сторону, відбувається «падіння» за ногою і переكات по підлозі.

Комбінація № 4

1-й такт: Оберт на правій нозі, ліва на *passee*, права рука в 3 позиції, ліва в 2.

2-й такт: Стрибок *jete*, переكات на підлозі.

3-й такт: *Rond de jambe par terre*, підняття ноги на 90°.

4-й такт: Поворот "спіраль"

5-й такт: Оберт на правій нозі, ліва на *passee*, права рука в 3 позиції, ліва в 2.

6-й такт: Стрибок *jete*, переكات на підлозі.

7-й такт: *Rond de jambe par terre*, підняття ноги на 90°.

8-й такт: Поворот "спіраль"

9-й такт: Оберт на правій нозі, ліва на passe, права рука в 3 позиції, ліва в 2.

10-й такт: Стрибок jete, переكات на підлозі.

11-й такт: Rond de jambe par terre, підняття ноги на 90°.

12-й такт: Поворот "спіраль"

13-й такт: Оберт на правій нозі, ліва на passe, права рука в 3 позиції, ліва в 2.

14-й такт: Стрибок jete, переكات на підлозі.

15-й такт: Rond de jambe par terre, підняття ноги на 90°.

16-й такт: Поворот "спіраль"

2.3. Сценографія

Картина 1

У першій частині хореографічної композиції відображається годинник і його механізми. На екрані транслюється gif-анімація, на якій зображується годинник і його складові.

Картина 2

На початку другої частини фон на екрані змінюється на зображення розтягнутих, розм'якшених годинників, що символізує повільний, неквапливий плин часу. В кінці другої частини промінь білого світла направлений на дівчинку-солістку, потім він направляється на інших танцівників, які символізують час.

Картина 3

На початку номеру промінь білого світла розширюється покриваючи всю сцену. На екрані змінюється зображення. На фото зображено годинник, який розсипається на маленькі шматки, з нього вилітають птахи. Це

символізує швидкість плину часу. Час так швидко пролітає повз нас, що людина не встигає і збагнути це. Під час кульмінації світло починає мерехтіти. В кінці хореографічної постановки на сцені промінь білого світла направлений на головних героїв. На іншій частині сцени світло приглушене, але не повністю, ледь помітно танцівників, які застигли в своїх позах, це символізує, що час зупинився. За допомогою цих технічних засобів акцентується увага на солістах.

Опис костюмів:

Дівчинка одягнена у дитячу сукню синього кольору.

Танцівники які передають образ «часу» одягнені в одяг різного крою бежевих відтінків.

Доросла дівчина одягнена в легку сукню синього відтінку.

Усі виконавці танцюють босоніж.

ВИСНОВКИ

1. Отже, дослідивши тему, ми дійшли висновку, що тема швидкоплинності часу завжди була актуальною і не втрачає свою актуальність і на сьогодні. Інтерес до проблеми часу та простору в науковій та художній сфері завжди був досить великий. Особливо це можна відзначити щодо досліджень, присвячених вивченню особливостей часу і простору. Тема часу часто використовувалася у мистецтві, але все ж таки обрана нами тематика, а саме: швидкоплинність часу, сприйняття людиною цього явища, залишається не достатньо реалізованою в хореографічному мистецтві. Це мотивувало нас на створення хореографічної композиції у даній тематиці, аби привернути увагу глядача до проблеми швидкоплинності часу і нагадати, що час, нажаль, для людини не є безкінечним ресурсом, а має свої межі й кінця. Час – це проміжок, що рухається із великою швидкістю. І доки у людини є ця мить, вона повинна використовувати її на всі 100 відсотків, не рахуючи помилково, що цікавий фільм під назвою «Життя» для неї триватиме вічно.

2. Відповідно до обраної тематики та створеної хореографічної композиції, нами було визначено тему, ідею, надзавдання, наскрізну дію та конфлікт.

3. Архітектоніка була розроблена за драматургічними законами, у поєднанні зі створеним лібрето композиції, відповідає нашим потребам, щодо сюжетної основи.

Підібрали та проаналізували музичний супровід, у відповідності до ідейно-тематичної основи. Музична композиція «November» підкреслює емоційне навантаження хореографічної композиції. Кожна музична частина відповідає хореографічним образам. Ми використали сучасну інструментальну музику.

4. Розробили літературно-графічний запис кожної частини композиції, для якого встановили умовні позначення; створили і записали комбінації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аттіла Пергель. Книга випадку. Чи є реальність результатом простого збігу? Glc MEDIA Kft-Hungary. АВТОР, 2021. С. 3-124
2. Ахундов М. Простір і час у фізичному пізнанні. 1982. С. 88
3. Бич А.М. Природа часу: гіпотеза про походження і фізичної сутності часу. Астрель, 2002. С. 288.
4. Грюнбаум А. Філософські проблеми простору і часу. М.: Прогресс, 1969. С. 22.
5. Корухов В. В. Фундаментальні постійні і структура простору-часу. 2002. С. 34.
6. Молчанов Ю.Б. Чотири концепції часу у філософії та фізики. С. 38-45.
7. Полятков С. С. Основи сучасного танцю. С. 86
8. Постоянство пам'яті, картина Сальвадора Дали. URL: <https://art-on-web.ru/dali/pictures/5>
9. Рейхенбах Г. Філософія простору і часу. Прогресс, 1985. С. 225.
10. Свиридонов М.Н. До питання про незворотність часу у фізиці. С. 135.
11. Тарасова О. І. Художній час у просторі танцю. С. 3-4.
12. Терешенко Н., Медвідь Т. Формування soft skills у процесі фахової підготовки майбутніх хореографів. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету, № 4. 2021. С.165-178
13. Уитроу Дж. Структура і природа часу. Знання, 1984. С. 64
14. Філософські категорії. URL: http://4ua.co.ua/philosophy/xa2bd79b5d53a89521206c37_1.html
15. Фельденкрайз М. Усвідомлення через рух: дванадцять практичних уроків. 2000. С. 160.
16. Хайдеггер М. буття і час. Академічний проект, 2011. С. 460.
17. Шариков Д. І. Класифікація сучасної хореографії. Київ: Видавець Карпенко В. М., 2008. С. 168.

18. Шарипов О. В. Філософські питання наукових уявлень про простір і час. 2000. С. 127

19. Salvador Dalí. The Persistence of Memory. 1931 | MoMA (англ.). The Museum of Modern Art. The Museum of Modern Art. URL: <https://www.moma.org/collection/works/79018>

20. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві: навч. посіб. Київ: КиМУ, 2010. С. 173.

21. Contemporary-напрямок танцю в сучасній хореографії. URL: https://infourok.ru/sontemporary-napravlenie_tanca_v_sovremennoy_horeografii.-468663.htm

ДОДАТКИ

Додаток А.

Сценографія. 1 частина

Додаток Б.

Сценографія. 2 частина

Додаток В.

Сценографія. 3 частина

Додаток Г.

Одяг образів часу

Додаток Д.

Сукня дівчинки

Додаток Е.

Сукня дівчини

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Постриган Мар'яна Сергіївна,
учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

- дотримуватися:
 - вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
 - принципів та правил академічної доброчесності;
 - нульової толерантності до академічного плагіату;
 - моральних норм та правил етичної поведінки;
 - толерантного ставлення до інших;
 - дотримуватися високого рівня культури спілкування;
- надавати згоду на:
 - безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
 - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
 - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
 - надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
 - не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
 - своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
 - не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
 - підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
 - поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
 - не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
 - відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
 - запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
 - не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
 - не підроблювати документи;
 - не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
 - не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
 - не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
 - не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
 - не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

18.10.22
(дата)

(підпис)

Мар'яна Постриган
(ім'я, прізвище)